

Nr 19.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1947/48, i vad propositionen avser kommunikationsdepartementets verksamhetsområde.

(4:e avd.)

Kapitalbudgeten.

Statens affärsverksfonder.

1:o) **Nya abonnentanläggningar, nätarbeten och blanka mellanortsledningar.** I proposition nr 2 har Kungl. Maj:t (bilaga 14, punkt 1, s. 79 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 3 januari 1948) föreslagit riksdagen att till Nya abonnentanläggningar, nätarbeten och blanka mellanortsledningar å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1947/48 anvisa ett investeringsanslag av 7 000 000 kronor.

Telegrafstyrelsen har i skrivelse den 29 september 1947 bl. a. anfört, att styrelsen vid beräkningen av medelsbehovet för innevarande budgetår utgått från en antagen abonnentökning av cirka 90 000 apparater per år. För ifrågasvarande ändamål står under budgetåret 1947/48 ett belopp av, inklusive reservationer, 51 000 000 kronor till styrelsens förfogande. Tillströmningen av nya abonnenter har emellertid vuxit så, att styrelsen vid tiden för avgivande av sina petita funnit sig böra räkna med en ökning av antalet apparater under budgetåret 1947/48 av 120 000 å 130 000. Det för nya abonnentanläggningar, nätarbeten och blanka mellanortsledningar under budgetåret 1947/48 behövlige beloppet beräknar styrelsen därför till cirka 61 000 000 kronor. Styrelsen hemställer om anvisande å tilläggsstat av 10 000 000 kronor.

Departementschefen har anfört följande.

Sedan inträdesavgifterna för nya telefonabonnemang fr. o. m. den 8 december 1947 höjts kan man räkna med att abonnenttillströmningen skall bli mindre än vad telegrafstyrelsen förutsett. På grund härav och då redan för år 1947 antalet anslutna nya abonnenter blivit mindre än beräknat, torde tilläggsanslaget kunna begränsas till 7 miljoner kronor.

Utskottet har från representanter för telegrafstyrelsen inhämtat, att den förordade anslagsbegränsningen lär komma att försätta telegrafstyrelsen i en brydsam situation. Det av styrelsen äskade beloppet erfordras nämligen redan under innevarande budgetår för bestridande av kostnaderna för redan beslutade och pågående arbeten för utökning av verkets kapacitet. Højningen av inträdesavgifterna bedömes icke i och för sig kunna inverka på behovet att avsluta dessa arbeten. Antalet nytecknade, väntande abonnenter uppgick i början av år 1948 till mer än 17 000, av vilka flertalet äro berättigade till anslutning mot den tidigare tillämpade lägre avgiften. Därest av styrelsen äskat anslag icke beviljas blir det enligt styrelsens uppfattning nödvändigt avbryta pågående arbeten. En förskjutning av arbetena är visserligen icke i och för sig omöjlig men måste enligt styrelsens mening ur olika synpunkter betraktas såsom mindre önskvärd.

Utskottet delar styrelsens betänkligheter. Enligt utskottets mening är det önskvärdt att styrelsen beredes möjligheter avsluta här avsedda pågående arbeten. En utväg att utan ökad medelsanvisning under förevarande anslag tillgodose styrelsens behov synes emellertid vara att ställa erforderligt ytterligare belopp till förfogande från telegrafverkets dispositionsanslag. Utskottet har därför ansett sig kunna stanna för att tillstyrka en anvisning på tilläggsstat under anslaget till nya abonnentanläggningar m. m. av det av departementschefen förordade beloppet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Nya abonnentanläggningar, nätarbeten och blanka mellanortsledning* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1947/48 anvisa ett investeringsanslag av 7 000 000 kronor.

2:o) **Kraftstation vid Nämforsen.** Kungl. Maj:t har (punkt 2, s. 80) föreslagit riksdagen att till Kraftstation vid Nämforsen å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1947/48 anvisa ett investeringsanslag av 2 700 000 kronor.

Av riksdagen anvisade medel till kraftstationen vid Nämforsen, 20,5 miljoner kronor, förslå icke att bestrida med byggnadsföretaget förenade utgifter. Merkostnaderna, 2,1 miljoner kronor, ha föranletts av omständigheter, som vid de ursprungliga kostnadsberäkningarna icke kunnat förutses.

Utskottet tillstyrker att medel för merkostnadernas bestridande anvisas samt att 600 000 kronor anvisas för ökning av fallhöjden vid kraftstationen.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må till *Kraftstation vid Nämforsen* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1947/48 anvisa ett investeringsanslag av 2 700 000 kronor.

3:o) **Kraftstation vid Harsprånget.** Kungl. Maj:t har (punkt 3, s. 81) föreslagit riksdagen att till Kraftstation vid Harsprånget å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1947/48 anvisa ett investeringsanslag av 6 500 000 kronor.

Hittills utförda arbeten vid den av riksdagen beslutade kraftstationen vid Harsprånget ha i huvudsak avsett förberedelser och provisoriska anordningar. Stationen har kostnadsberäknats till 79,5 miljoner kronor. Hittills ha anvisats 29,8 miljoner kronor. Stationen beräknas komma att kunna tagas i bruk för kraftleveranser 1950. Vattenfallsstyrelsen har funnit det för innevarande budgetår disponibla anslaget otillräckligt dels på grund av ytterligare förskjutning av maskinlikviderna, dels därför att byggnadsarbetena under nämnda budgetår måste få ökad omfattning, därest man i enlighet med den nya tidens krav och för begränsning av bostadsbehovet i Harsprånget skall hålla en så konstant arbetsstyrka som möjligt från nuvarande tidpunkt till igångsättningen. Då måste nämligen redan under innevarande budgetår utföras en del arbeten, som eljest möjligen kunnat uppskjutas något. Genom det tidigare utförandet ökas därjämte säkerheten för att stationen hinner färdigställas till avsedd tidpunkt. Styrelsen har därför ansett ett tilläggsstatsanslag av 6,5 miljoner erforderligt.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer förty,

att riksdagen må till *Kraftstation vid Harsprånget* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1947/48 anvisa ett investeringsanslag av 6 500 000 kronor.

4:o) **Ett nionde maskinaggregat i Porjus kraftstation.** Kungl. Maj:t har (punkt 4, s. 82) föreslagit riksdagen att till Ett nionde maskinaggregat i Porjus kraftstation å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1947/48 anvisa ett investeringsanslag av 700 000 kronor.

Utskottet tillstyrker att det äskade beloppet, 700 000 kronor, anvisas för bestridande av merkostnader — föranledda av försvårade bergsprängningar, icke förutsedda förstärkningsarbeten samt höjda arbets- och materialkostnader — för det nionde maskinaggregatet i Porjus kraftstation. Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må till *Ett nionde maskinaggregat i Porjus kraftstation* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1947/48 anvisa ett investeringsanslag av 700 000 kronor.

5:o) **Distributionsanläggningar och därmed sammanhängande arbeten vid statens kraftverk.** Kungl. Maj:t har (punkt 5, s. 82) föreslagit riksdagen att till Distributionsanläggningar och därmed sammanhängande arbeten vid statens kraftverk å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1947/48 anvisa ett investeringsanslag av 15 000 000 kronor.

I skrivelse den 30 september 1947 har *vattenfallsstyrelsen* bl. a. framhållit, att den 30 juni 1947 befintlig anslagsbehållning för ifrågavarande ändamål var mindre än som förutsågs ett år tidigare. Detta berodde icke på en stegring av byggnadsverksamheten över den år 1946 beräknade utan på att vissa materialkostnader överförts till distributionsanläggningarna tidigare än normalt brukar ske, därför att styrelsens tillgång på rörelsemedel icke förslög för de oväntat stora materialinköpen under föregående budgetår.

Styrelsen beräknar, att medelstillgången för innevarande budgetår blir otillräcklig, varför styrelsen begär ett anslag av 15 000 000 kronor på tilläggsstat. Nämda belopp härrör helt från 380 kV överföringen Harsprånget—Midskog—Hallsberg, under det att övriga i jämförelse med beräkningarna år 1946 tillkommande kostnader, betingade av snabbare arbetstakt eller av helt oförutsedda ändamål, antingen täckas av det i innevarande budgetårs anslag ingående diversebeloppet eller uppvägas av förseningar på andra håll.

Departementschefen har biträtt vattenfallsstyrelsens förslag.

Utskottet får med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställa,

att riksdagen må till *Distributionsanläggningar och därmed sammanhängande arbeten vid statens kraftverk* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1947/48 anvisa ett investeringsanslag av 15 000 000 kronor.

6:o) **Oljelagringsanläggning vid Flaxenvik.** Kungl. Maj:t har (punkt 6, s. 82) föreslagit riksdagen att till Oljelagringsanläggning vid Flaxenvik å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1947/48 anvisa ett investeringsanslag av 2 200 000 kronor.

I skrivelse den 4 december 1947 har *vattenfallsstyrelsen* hemställt om anvisande av ett anslag av 2 200 000 kronor till utförande av en oljelagringsanläggning vid Flaxenvik i Stockholms skärgård.

Projektet avser att för lagringsändamål iordningställa en nyligen nedlagd fältspatsgruva med en för oljelagring nyttig volym av 150 000 m³. Härigenom skulle styrelsens lagringsutrymmen komma att öka till sådan omfattning, att erforderliga inköp kunna göras vid tidpunkt, då olje- och tonnagepriser äro relativt låga.

Vattenfallsstyrelsens behov av pannbrännolja under 1948 och närmast följande år beräknas till omkring 225 000 m³. Tillgängliga lagringsanläggningar bereda utrymme för allenast 45 000 m³. En utökning av denna kapacitet skulle möjliggöra för styrelsen att verkställa sina inköp av olja vid sådan tid, då olje- och tonnagepris äro relativt låga. Ett utförande av de föreslagna lagringsutrymmena, vilkas anläggnings- och driftkostnader i och för sig ställa sig gynnsamma i förhållande till annars sedvanliga typer, måste därför bedömas såsom ekonomiskt fördelaktigt.

Departementschefen har tillstyrkt styrelsens förslag.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer,

att riksdagen må till *Oljelagringsanläggning vid Flaxen-
vik* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1947/48
anvisa ett investeringsanslag av 2 200 000 kronor.

Statens allmänna fastighetsfond.

7:o) **Om- och tillbyggnad av Arvfurstens palats.** Kungl. Maj:t har (punkt 7, s. 84) föreslagit riksdagen att till Om- och tillbyggnad av Arvfurstens palats å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1947/48 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor.

Riksdagen har redan tidigare anvisat medel för ombyggnadsarbeten inom utrikesdepartementets lokaler i Arvfurstens palats. Mellankommande omständigheter ha emellertid föranlett till att planerade arbeten hittills icke kommit att utföras. Sedan medgivande lämnats att exproprieras del av angränsande tomt och lösningen av departementets lokalfråga på grund av ökningen av arbetsuppgifter bedömts vara trängande, har förslag nu framlagts om en första etapp av erforderliga om- och tillbyggnader, omfattande ombyggnads- och restaureringsarbeten inom Arvfurstens palats till en kostnad av 1,4 miljoner kronor, därav 1,0 miljon erfordras under innevarande budgetår. För att möjliggöra ombyggnadsarbetena måste delar av utrikesdepartementet temporärt inflytta i provisoriska lokaler, för vilkas iordningställande erforderliga medel, 200 000 kronor, emellertid finnas tillgängliga.

Utskottet har icke kunnat undvika att hysa en viss tvekan, huruvida en belastning av investeringsvolymen med relativt sett så betydande belopp, varom nu närmast är fråga, är försvarlig med hänsyn till svårigheterna att bereda den offentliga verksamheten erforderliga lokaler. Det föreliggande förslaget tillskapar nämligen icke några nya lokalutrymmen i nämnvärd omfattning. Utskottet har emellertid efter besök i Arvfurstens palats bi bragts den uppfattningen, att utrikesdepartementets nuvarande lokalförhållanden äro sådana, att invändningar mot det föreliggande förslaget icke rimligen kunna resas. Utskottet har därför icke något att erinra mot att medel anvisas för möjliggörande av igångsättande av här avsedda arbeten. Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må till *Om- och tillbyggnad av Arvfurstens
palats* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1947/48
anvisa ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor.

8:o) **Merkostnader för vissa byggnadsarbeten.** Kungl. Maj:t har (punkt 8, s. 86) föreslagit riksdagen att till Merkostnader för vissa byggnadsarbeten å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1947/48 anvisa ett investeringsanslag av 3 500 000 kronor.

I skrivelse den 9 oktober 1947 har *byggnadsstyrelsen* hemställt om anvisande av anslag till bestridande av merkostnader för vissa byggnadsföretag under statens affärsverksfonder och statens allmänna fastighetsfond. Beträffande den närmare innebörden av och motiveringen för styrelsens förslag torde få hänvisas till förevarande proposition (s. 86—91).

Byggnadsstyrelsen anser, att det ifrågasatta gemensamma anslaget för samtliga byggnadsföretag icke behöver uppgå till det för merkostnader beräknade totalbeloppet av i runt tal 11 miljoner kronor. Med hänsyn härtill uppskattar styrelsen det erforderliga anslagsbeloppet till avrundat 5 miljoner kronor. Då det här rör sig om täckande av redan uppkomna merkostnader och i vissa fall medel kunna behöva stå till förfogande redan under innevarande budgetår, torde enligt styrelsen anslaget höra anvisas å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1947/48.

Departementschefen har anfört följande.

De av byggnadsstyrelsen nu beräknade merkostnaderna för vissa byggnadsarbeten, till vilkas slutförande medel tidigare anvisats, ha, såsom byggnadsstyrelsen framhållit, föranletts av flera samverkande faktorer. Genom de begränsningar av byggnadsproduktionen, som på grund av rådande förhållanden måst vidtagas, ha arbetena icke kunnat igångsättas eller slutföras å tid, som vid de ursprungliga kostnadsberäkningarna förutsatts. Rådande svårigheter å arbetsmarknaden och bristen på material ha även medfört förseningar och därav följande fördyringar vid genomförande av de enskilda byggnadsföretagen. Härtill komma under tiden inträffade merkostnader med avseende å såväl arbetskraft som material, transporter m. m. Det torde således vara nödvändigt att för fullföljande av byggnadsstyrelsens föreliggande byggnadsprogram anvisa ytterligare medel.

Det av byggnadsstyrelsen anmälda medelsbehovet för täckande av beräknade merkostnader avser byggnadsföretag, som redovisas å statens allmänna fastighetsfond samt postverkets och telegrafverkets fonder. Vid anmälan tidigare i dag av anslagsäskandena för nästa budgetår under postverkets och telegrafverkets fonder har jag förordat, att medel för täckande av merkostnader å byggnadsföretag, som redovisas å nämnda fonder, inräknas i dispositionsanslagen. Vad angår statens allmänna fastighetsfond kommer chefen för inrikesdepartementet att framdeles anmäla anslagsbehoven i vad avser detta departement. Jag kommer därför i detta sammanhang att anmäla endast kostnadsstegringar å de byggnadsföretag under statens allmänna fastighetsfond, vilka hänföra sig till kommunikations-, ecklesiastik-, jordbruks- och handelsdepartementen. Dessa byggnadsföretag ha upptagits i de förut framlagda förteckningarna. Till utförande av dessa arbeten ha anvisats 54 763 000 kronor, och kostnadsstegringen fram till sommaren 1947 beräknas till sammanlagt 6 557 000 kronor.

Såsom byggnadsstyrelsen förutsatt torde medel icke nu behöva äskas för täckande av hela den beräknade merkostnaden. Jag förordar, att å tilläggsstat för innevarande budgetår anvisas ett anslag av 3 500 000 kronor. An-

slaget bör ställas till byggnadsstyrelsens förfogande för att efter bemyndigande av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall användas till täckande av kostnadsökningar å de i förteckningarna angivna byggnadsföretagen.

Utskottet får med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställa,

att riksdagen må till *Merkostnader för vissa byggnadsarbeten* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1947/48 anvisa ett investeringsanslag av 3 500 000 kronor.

Stockholm den 6 februari 1948.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar Johan Bernhard Johansson, Oscar Olsson, Lindström, Karl Andersson, Gustaf Karlsson, Andrén, Heiding, Berling, Hesselbom, Ivar Persson, Lundgren och Ohlon; samt

från andra kammaren: herrar Eriksson i Stockholm, Svensson i Grönvik, Ward, Andersson i Malmö, Wallentheim, Pettersson i Dahl, fru Alvé, herrar Boman i Kieryd, Åkerström, Holmström och Petterson i Degerfors.
